

Anulu III.

Nro 7.

Fói'a basericésca.

Organu

pentru cultur'a religioasa a clerului si a
poporului.

Redigata de

Dr. **Alesandru V. Gram'a.**

10 Aprilu 1885.

Cuprinsulu:

Conciune la introducerea in oficiulu vicariale. — Tractarea Sânteloru Sacramente preste totu in scol'a poporala. — A dou'a casatoria a pretiloru. — Credinti'a bisericeii despre inviarea din morti. — Una conferintia professorala.

Apare in 10 si 25 st. n. a fia-carei luni.

Pretiulu pre unu anu 3 fl. v. a.

Blasiu, 1885.

Tipografi'a Seminarului gr.-cat. in Blasiu.

Conciune la introducerea in oficiulu vicariale

(ce o a tînutu Rssimulu D. Joanu Ianz'a nou denumitu Vicariu alu Hatiegului la 11 Ianuariu st. n. 1885 in baseric'a parochiala din Hatiegu).

„Pastoriulu celu bunu, sufletulu seu, si pune pentru oi“.
Joanu cap. 10, v. 11.

Cându privescu misiunea ponderosa, la carea atotopotentele prin gratios'a propensiune a Illustrissimului nostru archipastoriu me a chiamatu spre a conduce sufletesce credintiosii concrediuti pastorfrei miele ai acestui venerandu tractu vicariale, oresi-care sfiela me cuprinde, reflectându la respunderea onerósa intru apararea vitaleloru interese spirituale si materiale ale tractului, si in specie ale acestei parochie insemnate, in cumpana cu poterile miele ne-insemnate; condusu inse de ace'a convingere neclatita, cumcá staruintiele miele sincere, tindietorie la promovarea binelui comunu, aflându resunetu indemnatoriu in spriginulu imprumutatu alu clerului si alu credintiosiloru, sub scutul protegiatoriu alu inaltei prevedintie divine prin realisarea justelor nostre aspiratiuni, mi voru ofielí poterile defectuose, primescu sarcin'a onorifica ce mi s'a concrediutu; in credintia firma cumcá intentiunile adeverate facia de pusetiunea mea noua — culminandu intru intreitulu scopu de a pasce cu zelu apostolicu turm'a cuventatoria la isvoarele recoritorie ale doctrinei si moralei crestine conformu demandarei apostolice: „*pasceti turm'a lui Ddieu intru voi esemplu facanduve lumii*“ I. Petr. 5, 1. a supraveghiá asemenea pastorifului evangelicu interesele spirituale, morale si materiale nescirbite, atátu a totalitatei, câtu si a singuraticiloru dupa cuvintele scripturei: „*Si se voru sculá barbati, cari voru grai inderetnicii, pentru ace'a priveghiati*“ Fapt. apost. 20, 29. a intretiené intre marginele respectarei mutuale ale intereselor deosebite, relatiuni amicale cu cetatenii de alte confesiuni si stári, implinindu dorinti'a marelui apostolu a gintiloru la Romani cap. 12, 18. „*De este cu potintia, cu toti omenii se aveti pace, si pace se tîneti cu totii*“, voru asecurá armoni'a, bun'a intielegere si conlucrarea temeinica catra scopulu comunu; in acésta credintia am primitu postulu nou, in carele, la dispunerea inalta Reverendissimulu Dnu Canonicu si prea demnulu meu antecessore benevoiesce a me introduce.

Suntu doi ani acusi, de cându prin trecerea la cele eterne a fericitului in Domnulu repausatu de pia memoria Rssimului D. Canonicu cându-va *Gavrilu Popu* Vicariu foraneu in acestu opidu, devení in vacantia unu statu canonicalu in Eparchi'a juna a Lugosiului, si in acestu restempu ochiulu ageru si patrundietoriu alu prea sántitului Archiereu, de multu desemnase person'a vrednica pentru complenirea acestei demnitati insemnate baserecesci, si asia propunerea si denumirea Rsmului Domnu se terminá grabnicu si spre multumirea generale.

Cumcá Ill. S'a prin modulu propunerii inaltului Ministeriu mai pre susu de ori-ce indoieila a documentatu, cumcá *scie* cu rar'a sa intieleptiune si cumpanire, asemenea conducatoriului geniale a alege pentru fia-care pusetiune poterea corespundietorie; cumcá *vrea* in parentiesc'a sa ingrigire cá remu-

nerându ostenelele filorui sei, se incungiure turm'a cuventatorie cu pazitori neobositi, capaci si resoluti; — acestu adeveru luceste din trecutul Reverendis. Domnu (*Beniaminu Densusianu*) in srulu lungu de ani alu activitatei sale cá protopopu in Secarembu si cá Vicariu foraneu alu Hatiegului cu evidentia necontestavera.

In urm'a acestei promovari prea meritate, III. S'a cautându cu confidentia paterna la rezultatele multiemitorie ale activitatei miele eluptate in vi'a Domnului cá parochu alu Gradiscei si protopopu Ulpiei-Trajane in restempu de 21 ani; considerându ostenelele si sacrificiele miele suportate in nou-infiintiatulu tractu protopopescu; — prin Decretulu prea gratiosu din ^{19/7} Decembre 1884 Nr. 1902 a benevoitu a me denuim de Vicariu foraneu, Protopopu districtuale si parochu Hatiegului.

Permiteti-mi dreptu ace'a iubiti in Christosu, cá in ainte de a me adresá catra clerulu si poporulu tractuale si din locu, cu recunoscintia fiésca se-mi esprimu espectorarile omagiale Illustritatei Sale D. Eppu si Ven. Consistoriu, pentru distingerea gratiosa a persoanei miele, promitiendu pre lángha supunere canonica neconditionata, aderintia nestramutata catra prea sántitulu scaunu episcopescu, indoitu zelu intru plenirea trebilorui oficiose, neobosita staruintia in conformarea activitatei miele, spre prosperarea intelectuala si morala a tractului si a parochiei mie oferite.

Asemenea primesce Rssime Domnule Canonice! spresiunea felicitarilor miele sincere la ocuparea inaintatei demnitati, la carea meritele adeverate cástigate pre terenulu baserecescu si sociale alu tractului guvernatu cu speciala desteritate si cautela pastorale — te au aventatu; — primesce tributulu destinsei miele multiumiri pentru bunavointi'a placuta, cu carea la mandatulu archierescu me ai introdusu in noulu mieu postu, pre carele l'ai ocupatu in restempu de 9 ani cu devotamentu pastorale, si carele in anemele clerului si a poporului credentiosu va lasá unu suveniru nestersu de pia memorie perpetuandu-ti numele din neamu in neamu.

Er' voi Onorati in Christosu Frati preoti tractuali, a caroru spriginu lu reclamu la plenirea missiunei miele grele, a caroru sucursu imprumutatu lu-recercu la deslegarea folositoria a acelorui probleme subline, ce conditionéza inflorirea spirituale, morale si materiale a poporului, cumpaniti cuventele pastorilui divinu, cu care delineeza trasurile principale, ce adornéza pre preotulu adeveratu: „*pastoriulu celu hunu sufletulu seu si-pune pentru oi; ér' naimitului, si carele nu este pastoriu, ale carui nu suntu oile ale lui, vede lupulu venindu si lasa oile si fuge si lupulu le rapesce pre ele, si resipesce oile*“ Joanu cap. 10.

Moral'a crestina, mánecându din principiulu negativu „*ce tie nu-ti place altui'a nu face*“ si culminându in preceptulu positivu „*se iubesci pre vecimulu teu cá insu-ti pre tine*“ prescrie iubirea proprie cá norma a tienutei nostre facia cu deapropete nostru, si cu ace'a dechiara legea deplinita; cu cátu mai multu inse cere Mantuitorulu dela pastorulu sufletescu, cá se-lu numésca bunu si demnu de remuneratiunea cerésca!

Nu numai ostenelele neintrerupte intru padirea nevatemata a turmei; sacrificii numeroase intru alinarea lipselorui feliurite; veghiare continua si tréza intru departarea pericelorui amenintietorie; abnegare de sine spre edificarea spirituale a credintiosilorui; incordarea spiritului in scientiele teologice si pastorale pentru aplecarea cuviintiosa a remediilorui potrivite in casuri necesarie recere pastorulu divinu dela preoti sei; ci recere chiar' jertfirea fientiei, a sufletului lorui, déca lips'a spirituale a oilorui ar' reclamá acésta

jertfa! Si cu totu dreptulu, càci oile pastorite, suntu pomulu rescumpararei cu sangele pretiosu alui Christosu, dupa cuvintele Apostolului „carele pre sine insusi s'a datu pretiu de rescumparare pentru toti“ I. Tim. 2. 6. si erasi „nu cu argintu si auru ve ati mantuitu . . . ci cu scumpu sangele cá a unui mielu nevinovatu si nespurcatu alui Christosu“. I. Ep. Petr. 1, 18. destinate a ocupá dupa pelerinagiulu pamentescu locasiurile ceresci spre marirea gloriei divine, si mántuinti'a vecinica a sufleteloru loru. Cu cátu inse in sfaturile nepatrunse ale provedintiei a impusu Mantuitoriulu umeriloru nepotentiosi ai preotiloru sarcini mai grele si respundietate mai apriga; cu atátu si demnitateri preotiesci a trasu otare mai largi, invescându pre lángha special'a sa gratia cu prerogative emininti, ce pestrecu chiar' poterea ángeriloru, si cari prerogative culmineza in sacrificiulu necruntat alu testamentulu nou: „Voi preotiloru“ eschiamá inspiratu S. Joanu cu rostulu de auru „Carii intrecesi pre angéri in putere, asemenati-ve si in moravuri loru; cum se nu fie mai curata decâtu radiiele sorelui mân'a, carea atinge trupulu divin, gur'a carea primesce foculu ddiescu, limb'a, carea se rostiesce de sângele misticu! Ce, ángerii tremurându adoréza si pentru splendorea majestatica nu cutéza a privi, acéa jace in aintea vostra pre altariu“.

Oh! demnitate marétiá a legei noue! Voi preotiloru, carii in activitatea vostra bene-deprinsa suntu cuventatorii ceriului, solii tramisi de Ddieu cá interpreti fideli intre dieitate si omenime, mantuitorii poporeloru diu sclavi'a faraonica in sacrificiulu arcanicu a missei, invescuti in porfira sacra serbându misteriele tainice impacati pamentulu cu ceriulu, departati flagelulu infricosiatu alu isbándeii divine, si prefaceti mani'a lui Ddieu in binecuventare. Facli'a imparechierii, a invidiei si a urei nedumerite aburata de poterea jertfei vostre se pléca rusinata la pamentu; grati'a penitentiei sincere moia anem'a impietrita a peccatosiloru si aduce pre cei retaciti la cararea mántuirii; otielsesce poterea de resistintia a celoru ce se afla in ispite si turburari sufletesci castigandule laurea invingerei. Ba pana in abisurile infioratorie ale tortureloru tempuranie petrunde poterea jertfei vostre, si suplinesce din tesaurulu nescatu alu meriteloru lui Christosu acea, ce le lipesce sufleteloru inca nepurificate pana la dobendirea cununei nevescedite a fericirii vesnice.

In adeveru mare si sublima deregatorie! Preotii suntu lumin'a lumii, sarea pamentulu, cuventatorii ceriului, carii au adusu radi'a intieptiunei, si aprindu foculu divin alu amorului cerescu in anemele poporulu credintiosu.

Déca resfoindu paginile istoriei urmamú nepreocupati dela inceputulu erei crestine pana in dtu'a de astadi evenemintele, prin cari poporele lumii au trecut, inriurinti'a benefacatorie a preotiloru asupr'a treptateloru desvoltári culturale si morale ale poporeloru crestine, o va intempiná la totu pasiulu ochiulu ageru alu scrutatoriulu.

Cându se rupsera ultimele propte mucedé ale imperiulu romanu, si nomadii neimblánditi nevalira cá o lavina destructoria asupr'a lumii dejá degenerate, atunci emise Baseric'a nuntii sei in tote anghiurile pamentulu, carii cu radiale intieptiunei evangelice incaldira agrulu sterilu alu paganismulu, si cu sfaturi blánde ale moralei crestine, pregatira recolt'a manosa a evurilor urmatorie.

Aceste rezultate stralucite inse, eluptá baseric'a prin preotii sei numai suptu scutulu gratiei divine conformu promisiunei Ddiesculuí seu fundatoriu: „Éta eu sum cu voi pana la capetulu veaculu“. Si acésta gratia speciale On. in Christosu Frati! o potemu asceptá si noi, déca vomu fi dispusi a o primí si utilisá dupa demnitate.

Unde e pericolul mai mare, acolo ajutoriul lui Dumnezeu e mai aproape dîce proverbiul. Si unde se deschide unui preot un câmp de activitate mai largit, decît la poporul nostru românesc, la acestu popor mult cercat, carele dismembrat de trupiu a mama cu doiosie copilarésca atientesce privirile sale la preotul seu, din acaru rost invétia legea scumpa a strabunilor sei, la carea tiene cu tenacitate adevérat eroica? unde este mai urgenta lipsa a gratiei divine, cá la poporul nostru, carele copleșit de sarcinele crescânde ale vietii, cuprinsu de o apatie nealterata, asemenea moribundului si-cauta consolare si liniste sufletésca in sant'a sa lege, cá pentru atâtea adversitati indurate, celu pucina firulu conducatoriu catra fericirea eterna se nu-lu scape din mâna! Unde pote satisfice preotul mai cu succesu inaltei sale derogatorii, decît la noi, unde poporul neinfectatu de epidemia veacului ateistu, in preotii sei privesce pre acei soli divini, carii trecândulu prin marea ispiteloru vietii, se-lu conduca la pamentulu giuruintiei divine, se-i imprasceie pre momentu umbrelor intunecose ale sortiei sale.

Cá activitatea nostra pastorale se se bucuré de rezultate pipaite si te-meinice, acâroru fructe se binecuvinte pre plasmuitoii sei, si se arunce radiile sale lucinde pre veacuri inainte, nu este destulu a ne restringe la o facultate singurateca a poporului, ci trebue se cuprindemu fiinti'a lui intréga, se petrunderu tote indigintiele lui, desvoltandu inusfrile bune, desradecinându pornirile rele cu cunupatu si precautiune; desvoltarea intelectuale si morale se mérga mâna in mâna cu prosperarea starei sale materiale.

Instructiunea poporale este conditiunea „*sine qua non*“ a esistintiei poporului nostru, si cu tote poterile ve rogu in Domnulu On. Frati, cá cu curagiu si energie se intrepuneti tota auctoritatea vostra intru prosperarea scóloloru esistinti, adaptarea lor dupa prescriesele legéi, frecuentarea regulata prin pruncii deobligati, seau eventualu intru edificarea si cladirea scóloloru unde lipsescu seau suntu in decadintia. Déca inse este adevérata acsiom'a, cumcá: scientia se numai pre aripile moralei crestine si-esercéza influinti'a benefaectorie preste omenime, la din contra devine arm'a cea mai periculosa spre ruina toturor asediamenteloru stabile; avendu contu de natura religiosa a poporului nostru, cu destinsa atentiune veti cultivá acestu santu clenodu, facundu-ve prin esemplele Fratieloru Vostre oglindi credintiose ale portarei poporeniloru pastoriti. Cuvios'a portare a clerului va fi totu-de-un'a cea mai puternica atractiune de imitare; ér' din contra, dispretiu si neincredere va intari pre pastoriu imorale, si poporului va fi spre scandalu si indemnatoriu la multe pecate si faradelegi.

Calitatile naturale ale poporului român inlesnescu forte realizarea acestoru dorintie preutiesci, de-ora-ce cu pucine esceptiuni se afla in elu trasuri respicate de docilitate, de spiritu ageru, de anema buna, pacinicu, deschisu spre a primí invetiaturi si sfaturi salutarie; cunosceréa deplina acelor calitati spre o exploatare consciintiosa si aplicare potrivita a remediiloru, intonarea defecteloru ocurente, este problem'a principale a activitatiei folositorie a preotului; „*fili intielepti cá sierpii, si nevicieni cá porumbii*“ dîce Mantuitoriu.

O trasura principala si nobile in caracteriu romanului forméza iubirea de pace si umilinti'a, pre carea preotul se o cultive cu precautiune evitându dejositorle inclinari ale servilismului, carele tempesce mintea si produce unelte lasie in detrimentulu binelui comunu; vointia ferma si resoluta, caracteru neînduplecatu pre terenu legale; obedintia facia de legile sustatorie; intretinerea buneloru relatii cu concetatenii de alte confesiuni cá civi ai patriei

si membrii ai unei familie in cercuri largite alu statului, éta odraslele frumosiile ce au se resara din acésta frumoasa virtute a poporului.

Cu prudintia pastorale trebuie preotulu se urmeze in desradecinare defecteloru si a scaderiloru, ce se ivescu in poporu si cari adeseori paraliseza ori ce nesuintia spre bine fia cátu de aprigu urmarita; cu blândetie purcediendu si pre acestu terenu se pote multu efeptu, numai smulgându neghin'a se nu se smulga si firulu nobile.

Ap'a, care cade linu patrunde pamentulu si-lu fructifica, cându inse se vérsa in torenti umediesce suprafaci'a si se spala; asia se fie dogenirea blânda, cá se intre la anema. Mai pre susu de tote preotulu se sustiena in poporulu seu credinti'a adeverala, cá anghir'a cea mai puternica in contra valuriloru coplesitorie, de care este amenintata nai'a fragile a natiunei. Precum pilotulu in nopte intunecósa fipsându steu'a polare, afla directiunea cursului seu, asia credinti'a in peregrinagiulu pamentescu, ni arata calea, pre carea se purcedemu fora a retaci. „*Membre tremuratorie de slabituni betranesci*“ dice S. Joanu gura de auru „*se proptescu prin bátiu, carele le spriginesce*“; asia spriginesce credinti'a pre omu, lu recoresce si-lu intaresce prin poterea sa, si nu lasa se cada.

Pastrându si cultivându acestea, fiti convinsi, cumcà stim'a si recunoscinti'a voru fi sperlat'a temporarie; ér' parasindu odata viéti'a acést'a, pre langa perpetuarea memoriei veti poté sperá a fi beneventati in locasiurile eterne de chiamarea magulitore a Mantuitorului „*Bene servu bunu si credentiosu, preste pucine ai fostu credentiosu, preste multe te voiu pune, intra intru marirea Domnului teu*“.

Me adresezu acum catra voi fitorii miei poporeni si fii sufletesci din acestu opidu, aducânduve amente cumcà de adi inainte eu ve sum pastorulu si parintele vostru; eu sum respundietoriu pentru sufletele vostre inaintea atotu potentelului Ddieu; pentru ace'a dar' nece cá voiu lasá a pieri vre-unu sufletu din vin'a mea, cáci nu vinu eu a petrece la voi cá unu nefolositoriu in vi'a Domnului, ci me voiu silí a lucrá pentru mantuirea si fericirea vostra temporarie si eterna. Éca cu ce cugetu ve salutu astadi noii miei fii! intimpinati-me ve rogu si voi cu acelasi cugetu curatu si cu aceasi anema buna, cu care vinu eu la voi!

Ér' tu prea dulce Isuse! luminézame, cá turm'a spirituale mie incredintiata, se o potu pasce pre cararile drepte si tie bine placute Aminu.

Tractarea Sânteloru Sacramente preste totu in scol'a poporala.

(de Georgiu Munteanu prof. prep.).

Din cauza cá preotii nostri dela sate functionéza de comunu si cá catecheti la scol'a poporala din locu, de ace'a am aflatu cu cale din cându in cându a publicá in colonele organului acestuia basericescu metodulu, dupa care baietiloru aru fi a se propune partile cele mai momentose din religiune. In specie cu ocasiunea acést'a voiu espune pre scurtu metodulu, cum are se propuna preotulu catechetu invetiatur'a santei baserici despre santele sacraminte preste totu.

Baietiloru, aici vomu vorbi si vomu cunosce invetiaturile cele mai sante, mai momentuose si mai binefacatorie ale s. nostre baserece, pre cari ni le a lasatu Domnulu nostru Isusu Christosu. Acelea suntu:

Celea siepte s. sacraminte.

Pentru-ce se numescu santele sacraminte invetiaturile celea mai sante, mai momentuose si celea mai binefacatorie?

1. Pentru-ca Isusu Christosu Domnulu si Mantuitoriulu nostru, fiulu lui D.dieu mai antaiu a trebuitu se mora pre cruce, ca se le poata introduce; pentru-ca prin mortea s'a ni a stersu pedeps'a si ni a recastigatu grati'a (darulu) santitoria, iubirea lui D.dieu si asemenarea nostra cea supra-naturale cu D.dieu. De ace'a ele suntu.

2. Documentulu celu mai chiaru despre iubirea cea nemarginita si ne-cuprinsa a lui Isusu facia de noi pecatosii. Dela elu-si capata puterea si efectulu.

3. Fora de s. sacramente nu potemu fi fericiti. Chiaru nici barbatii cei mai santi, cari au traitu in ainte de Isusu, pre cum au fostu s. Josifu tata-lu nutritoriu a lui Isusu, s. Joanu botezatoriulu, mam'a Macabeiloru cu cei siepte fili a-i sei, profetii si altii- nu au potutu intra in imperati'a Ceriului, mai in ainte de ce a moritu Domnulu nostru Isusu pre cruce.

Pentru-ce dicemu, ca s. sacramente suntu invetiaturile celea mai sante, momentuose si mai binefacatorie din credinti'a nostra, din s. nostra basereca? Antaiu? — A dou'a? — A trei'a?

Cate s. sacramente a introdusu Domnulu nostru Isusu Christosu? Cari suntu acelea siepte s. sacramente? (Alatura catechismulu!)

Ce este sacramentulu?

Sacramentulu este unu semnu vediutu, prin care se da darulu celu ne-vediutu, ce-lu primimu, introdusu de Domnulu nostru Isusu Christosu spre santirea nostra.

Ce amu pierdutu prin pecatulu originalu seau stramosiescu? Ce pierdemu prin fia-care pecatu greu? Potemu fi fericiti fora grati'a si darulu santitoriu? Cine ni a recastigatu grati'a santitoria? — Pentru ace'a, toti omenii o au? Nu, numai acei'a omeni o primescu in modu cuvenintiosu, cari se facu partasi din meritele lui Isusu. Si ca se potemu sci chiaru momentulu, in carele primesce omulu grati'a santitoria, Domnulu nostru Isusu a ordinaru siepte semne visibile, cu cari asia este de impreunata grati'a, in catu acel'a, carele primesce semnulu, primesce si grati'a.

Semnulu visibilu este o lucrare esterna, pre carea o potemu vedé. Cu ea suntu impreunate si unele cuvinte, pre cari le audimu rostindu-le.

Darulu celu nevediutu este grati'a justificatoria (indereptatoria) si *santitoria*, care ni o da D.dieu pentru meritele lui Isusu si carea lucra asup'a sufletului nostru in siepte moduri. Grati'a este un'a si ace'a-si, dara caus'a pentru care o primimu si de ace'a si efectulu este cu totulu altulu, d. e. ap'a este

totu ace'a-si apa, dara intru unu casu astempera setea, in altulu curatiesce murdar'ia, in altulu descompune invêrtosimea, stinge foculu, cá scalda intaresce, recoresce si asia mai de parte. In tocm'a asia este si cu grati'a. In doue sânte sacraminte curatiesce sufletulu de pecatu. In trei sacraminte dà potere. In unulu mângae. Si in unulu santiesce in modu specialu pre omu. Acestea le vomu audí mai târdu.

Sânteles sacraminte suntu introduse de Domnulu nostru Isusu Christosu spre sântfrea nostra. Elu a datu s. s. sei Apostoli si invetiacei poterea de a le administrá credintiosiloru.

Inse cá se ne sântiesca, trebue cá si noi din partea nostra inca se lucrâmu. Pentru ace'a Christosu si sânt'a s'a basereca in numele seu pretende, cá fia-carele, care vré se primésca cu demnitate ver unu sântu sacramentu, mai antâiu trebue se se pregatésca si se aiba voi'a a-lu primí.

Acum baietiloru, cá se le poteti tîné tote acestea in mente se le resumâmu in scurtu.

La fia-care sântu sacramentu se receru:

1. Semnulu esternu vediutu.
2. Grati'a supra-naturale nevediuta.
3. Introducerea de Domnulu nostru Isusu Christosu.
4. Ministrulu seu person'a, carea indeplinesce sacramentulu.
5. Subiectulu seu person'a capace de a primí sacramentulu.

(Va urmá).

A dou'a casatoría a preotiloru.

In numerulu ultimu alu foiei nostre amu fostu promisu, cumcà cu alta ocaziune vomu revení la cestiunea casatoriei a dou'a a preotiloru, si vomu espune si motivele, pentru cari baseric'a din tempurile cele mai vechi, va se dica chiaru dela originea ei a opritu casator'ia acést'a a preotiloru. Si in adeveru! Nice candu nu a fostu mai de lipsa cá astâdi a reimprospetá in inimile clerului si a poporului motivele cele frumose si inalte, ce au condusu baseric'a in oprirea acést'a. Nice candu nu a fostu asia ceva mai de lipsa cá astâdi, fienducà nice odata nu s'a atacatu dispusetiunea acést'a a bisericeii din atâte pârti chiaru in sinulu ei, si inca câte odata chiaru si in cleru, cum se intempla acést'a astâdi. Spiritulu materialistu, ce dominéza astâdi asia de multu cugetarea omenésca, a produsu in sufletele la nu pucini scrupuli mai mari seu mai mici cu privire la mai multe dispusetiuni basericesci, intre cari si cu privire la dispusetiunea, ce opresce a dou'a casatoría a preotiloru. Si cum se nu produca atari scrupuli! Dispusetiunile bisericeii, tote fora de nice una deosebire suntu de asia, câtu omulu numai atunci le pote intielege, si numai atunci le pote admirá si se pote edificá in ele, candu le considera in spiritu basericescu. Candu din contra le considera in unu altu spiritu, seu dora in unu spiritu chiaru diametralu opusu celui basericescu, cum este celu mate-

rialistu de astăzi, atunci nu e mirare, că ele pentru nu pucini sunt neinteligibile, cari apoi iau una pusetiune inimica facia cu ele. De unde lucrulu acest'a pre nice una cale nu se pote combate asia bine, că prin reimprospetarea continua a motiveloru, de cari a fostu condusa baseric'a in introducerea dispusetiuniloru sale, cari in cele mai multe casuri sunt atātu de frumoase, atātu de nobili si atātu de inalte, câtu deca le aru cunosece precum se cuvine, toti câti sunt pre cale retacita, atunci cea mai mare parte de securu că s'ar' intorce. Si lucrulu acest'a la pucine dispusetiuni ale bisericeii este asia de evidentu, că la dispusetiunea cu privire la oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru. Se vedemu!

Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu dice despre preotii bisericeii sale: „*voi sunteti lumin'a lumii*“, va se dica voi aveti se premergeti toturoru credintiosiloru că unu esemplu viu in tote relatiunile vietiei. Si baseric'a basata pre principiulu acest'e enunCIatu de Mantuitoriulu nostru si fundatoriulu ei totu de a un'a si a indreptatu dispusetiunile sale cu privire la preoti astufeliu, câtu eli conformu dorintiei Mantuitoriului se pota fi in adeveru totu de a un'a si in tota privinti'a esemplulu celu mai instructivu pentru celi lalti credintiosi. Candu pote inse omulu se fia unu adeveratu esemplu pentru altii, acaroru ochi sunt tientiți a supr'a lui? Au numai atunci, candu implinesce cu punctualitate si conscientiositate tote prescriesele legeri? Nice de cum! Asia ceva este de ajunsu numai pentru unu omu de rendu, nice de cum inse pentru unu omu, acarui chiamare sociala este, că se premerga altor'a cu esemplu; asia ceva este de ajunsu pentru unu omu, spre a carui fapte privescu numai forte pucini ochi; nice de cum inse nu este de ajunsu pentru unu omu, acarui pusetiune sociala este de asia, câtu toti privescu, considera si judeca faptele lui, si care, precum din Mantuitoriulu este că *cetatea, ce sta de asupr'a muntelui*; asia ceva este de comunu destulu pentru unu laicu, nice decum inse pentru unu preotu. Santulu Apostolu Paulu dice, că „*deca asi sci că scandalizezu pre fratele meu, nu asi mancă carne in veacu*“, si că „*tote mi sunt iertate, inse nu tote mi folosescu*“. Ce urméza din cuvintele aceste ale marelui Apostolu celui atātu de destru in art'a de a castigá suffete pentru imperati'a lui Domnødiu? De securu nemicu alt'a, decātu că, celu ce e chiamatu a fi esemplu pentru altii, nu odata trebue se abdica chiaru si de lucruri, cari altor'a si chiaru si lui, deca ar' fi in uua alta pusetiune, iar' fi iertate. Trebue se abdica, pentrucă se pote intemplá forte usioru, si se si intempla, că implinindu una fapta altumintrule iertata, totusi se dee ansa la caderea altor'a, acaroru ochi sunt tientiți asupr'a lui cá ochii turmei asupr'a pastorului lui. Din caus'a acést'a baseric'a inca dela inceputu si a indreptatu astufeliu legislatiunea sa, prin carea norméza viéti'a esterna a preotimei, câtu candu a avutu motive de ajunsu, a opritu preotimei si lucruri de acele, cari altor'a le a concessu. Acést'a o a facutu baseric'a nu din motivulu acel'a, că atari lucruri sunt preotiloru stricatiose că individi, căce asia ceva nu suntu, ci

pentru că atari lucruri suntu mai multu seau mai pucinu stricatiose moralității acelor'a, pre cari preotulu are se-i conduce. Si pre unu atare motivu s'a basatu baseric'a si atunci, candu a opritu preotimei casatori'a a dou'a, carea credintiosiloru celorulalti altumintrule o concede.

Se vedemu acum mai in detaiu motivulu acest'a. Natur'a omenésca dupa pecatulu stramosiescu s'a deterioratu in multe privintie. In trupulu si in sufletulu omului s'a nascutu unu roiu de patimi, cari de cari mai veementi, ce impingu pre omu in continuu la reu. Intre tote patimile aceste inse nice un'a nu este asia poternica si atâtu de conducutoria la rele, cum este patim'a stimulului secsualu. Din patim'a acést'a au isvoritu cele mai multe rele in lume. Ma nu odata s'a intemplat, de persone, cari au resistatu cu triumfu altoru patimi din pieptulu loru, au caditu si au fostu invinse, candu au trebuit se se lupte cu patim'a acést'a. Baseric'a inse, carea totu de a un'a de ran'a ace'a a membriloru ei se intereséza mai tare, care este mai periculosa sanetatei loru spirituali, a primitu in legislatiunea sa tare multe dispușetiuni menite a tiené patim'a acést'a veementa in frêu, patim'a acést'a, carea este isvorulu la atâte reutati sufletesci si trupesci. Si intre dispușetiunile aceste este si oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru.

Anu dîsu, cumcà sant'a baserica concede laiciloru casatori'a a dou'a, carea preotiloru nu o concede. Candu dicemu inse, cumcà o concede, atunci nu dicemu totu de odata, cumcà o si sfatuesce. Din contra baseric'a chiaru nice laiciloru nu le a sfatuitu nice odata a dou'a casatoria fara deosebire, ci numai acelora, cari nu semtiescu in sine taria destula spre a poté contrastá ispiteloru. Nu le a sfatuitu baseric'a laiciloru a dou'a casatori'a fora deosebire, pentru că desi li concede casatori'a acest'a, totusi ea este unu semnu mai mare seau mai micu despre ace'a, cumcà respectivulu este prea cufundatu in deliciele cele trupesci, prea supusu libidinei si necontenintiei. Deca inse respectivulu pasiesce si la a trei'a si la a patr'a casatoria, atunci semnele aceste suntu si mai evidente si si mai convingutorie. In unu laicu inse semnele aceste nu suntu stricatiose decâtu lui, si pentru ace'a baseric'a a dou'a, a trei'a si a patr'a casatori'a a laiciloru nu o opresce.

Ore asia sta lucrulu si cu preotii? Nice de cum! Preotulu dupa principiulu basericescu enunțiatu de Mantuitoriulu nostru are se fia esemplu toturoru credintiosiloru conformu cuvintelor: „*asia se lumineze lumin'a voștra inaintea omeniloru, că vediendu omenii faptele voștre se preamarésca pre Tatalu voștru celu din ceriuri*“. Cine va dice acumu, cumcà este frumosu si favorabilu moralității a vedé prin a dou'a si a trei'a casatori'a semne de incontenintia si libidine in preoti, in aceia, cari suntu chiamati a fi toturoru esemplu de virtute? Ce potu se dica credintiosii, candu in pazitoriulu si indreptatoriulu sufleteloru loru vedu atari semne? Ore nu se voru invetiá prin acést'a a considerá tare usioru patim'a stimulului secsualu, si a se dimitte usioru in pecate provenitorie din patim'a acést'a, dupa-ce chiaru in preotu vedu atâtu

de evidentu semnele patimei acesteia? Credintiosii judeca aspru câte odata chiaru si pre laici mai inaintati in etate, deca pasiescu la a dou'a sea a treia casatoria; cu câtu mai mare dreptu au de a judecă pre preotu pentru atari pasiuri. Singuru scopulu de a pune pre preotu inaintea ochiloru credintiosiloru cá pre unu esemplu viu de virtute a condusu pre baserica in dispusetiunea, dupa care preotiloru nu li concede casatori'a a dou'a si a trei'a si asia mai departe, pre cari laiciloru le concede.

Adeveratu cá prin dispusetiunea acést'a a basericeii pusetiunea preotului devine mai ingreunatoria cá a celorlalti credintiosi. Inse dupa ce elu si a alesu pentru vietia chiamarea de a premerge toturoru cá unu esemplu viu de virtute si de a conduce pre altii pre cararea cea spinosa a ei, atunci au trebuitu se iee in calculu si greutatile impreunate cu una atare chiamare, intre cari este si oprirea casatoriei a dou'a. A premerge altor'a cu esemplu, si a nu semti nice una greutate si a nu suferi nice una neplacere este cu nepotintia. Apoi baserica nu lasa pre preotii veduvi nemangaiati pentru suferintiele si greutatile aceste. Adeveratu cá ea nu promite pentru suferintiele aceste resplata lumésca, căce resplat'a lunei este nemultumirea. Ci ea promite pentru ace'a bunetati si fericire ceresca, căce mare va fi resplat'a preotului, care si a implinitu chiamarea. Deca preotulu veduvu suferu cu pacientia si triumféza in contra' a ispiteloru celoru multe, la cari este espusu, atunci de securu cá si resplat'a lui in cealalta lume va fi multu mai mare cá a altui'a, ce nu a fostu ajunsu de sarcin'a cea grea a veduviei, si prin acést'a baserica suferintiele celui veduvu le aduce in armonia si in echilibriu cu lips'a acestor'a la celi neveduvi. Conscientia' a resplatarei acesteia secure este in stare a indulci totu de a un'a vietia' a preotului veduvu, asia câtu nice odata nu se va semti mai nefericitu cá celu neveduvu. Elu este una specie de martiru pentru una cauza santa, si martirulu totu de a un'a este securu de resplat'a si coron'a sa. Apoi câte esemple de suferentie multu mai mari nu propune baserica' a pentru preotii veduvi, la cari sufletulu loru celu amaritu si doseditu de sarcin'a veduviei, se pote pasce cu nutrimentu si mangaiare adeverata. Si afora de ace'a câta mangaiare nu causéza sufletulu seu conscientia', cá elu indura suferintiele aceste nu pentru sine, ci pentru turn'a siesi incredintiata, prin ce devine adeveratu pastoriu sufletescu, „care sufletulu si-lu pune pentru oile sale“.

Inse prelanga aceste si din altu punctu de vedere pote preotulu veduvu se afla mangaiare si usiorintia in portarea sarcinei sale celei grele. Privésca numai preotulu veduvu cu ochiu filosoficu asupr'a vietiei celoru casatoriti, si se vá uimi, candu va aflá, câtu este de mare numerulu acelor'a, cari desi casatoriti totusi aru fi gata a-si schimbá sarcin'a ori si candu cu celu veduvu. Atât'a suntu câte odata de mari si de multe necadiurile, grigile si suferintiele vietiei celei intru casatoria, câtu deca le pune omulu pre aceste in cumpena cu ale veduviei, atunci mai cá in forte multe casuri se echilibréza unele pre altele. Pentru ce se desprezeze atunci preotulu celu veduvu, mai cu sema,

candu scie si ace'a, că ce esemplu frumosu de continintia da elu prin vietii'a sa credintiosiloru sei?

Mai suntu pre langa motivulu acesta, si alte motive de caracteru mai multu misticu, pentru cari baseric'a a opritu a dou'a casatoria a preotiloru. Acest'a unicu inse este de ajunsu a face pre preotii veduvi se-si porte sarcin'a loru cea grea cu pacientia, bine sciendu că baseric'a nu tientesce prin acést'a altu ceva decâtu singuru numai mantuirea sufleteloru fiiloru sei. Si apoi preotulu, candu este vorb'a de mantuirea sufleteloru, atunci trebue se fia gata nunumai a portá una sarcina cá a veduviei, ci a-si pune chiaru si vietii'a, căce atunci mare va fí triumfulu si frumoasa coron'a, ce o va primí pentru acést'a in cealalta lume.

Cātu suntu de sensuali facia cu motivulu acest'a alu basericeii motivele acelor'a, cari condamna oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru? Eli purcedu singuru numai din principiulu acel'a, că se nu se impuna preotulu nice una sarcina, ci se i se conceda mai bine a se casatorí, decâtu a arde in foculu veduviei. Ce ar' insemná inse acést'a? Antaiu nemicu alt'a decâtu a considerá pre preotu nu cá preotu si cá pastoriu, ci cá pre unu individu singuraticu. Acést'a inse ar' insemná a returná tote principiile nunumai basericesci, ci si sociali. Căce unde este oficiulu acel'a instituitu pentru binele publicu, in care, dela celu ce-lu imbraca se nu se poftesca mai multe suferintie si sacrificii in favorulu binelui publicu. Ce amu dŕce, candu cineva ar' sustiené, că nu este bine pentru ostasiu se suferi tote necadiurile vietiei militari, ci se i se faca vietii'a câtu se pote mai comoda? Cine ar' aperá atunci patri'a? Nesce ostasi molesiti prin una vietia indreptata dupa atari principii, de securu cá nu. Dara ore chiaru si capetele incoronate nu si au necadiurile si suferintiele loru, legate de natur'a chiamarei, oficieloru si pusetiunei loru, cari altii nu le au? Ce ar' fí de republica atunci, candu eli cautandu numai si numai comoditatea propria, ar' cercá a delaturá dela eli tote suferintiele si grigile aceste? Celu ce voiesce se folosesca altor'a, trebue se fia gata totu de a un'a a si suferí pentru eli, căce altumintrule nu le va folosí loru ci siesi; ostasiulu trebue se fia gata a indurá tote suferintiele calatoriei pre uscatu si pre mare; capetele incoronate, trebue se fia gata a portá si spinii coronei; éra preotulu intre altele multe a portá si sarcin'a veduviei, candu Domnedieu in sfaturile sale cele necuprinse va aflá de bine a i o impune, cá prin ea se mantuiasca si sufletulu lui si alu celoru, pre cari i conduce, căce Domnedieu de securu prin acést'a nu cérca pierderea sufletulu lui. Recunoscemu, că este greu in adeveru pentru unu preotu veduvu a traí in continintia. Inse desi e greu, totusi nu e imposibilu, căce istori'a ni areta destule casuri, candu persone au traitu viatii'a intréga in continintia si inca pana la adenci betranetie. Apoi câte midiloce nu ofere baseric'a, prin cari preotulu veduvu pote capetá dela Domnedieu grati'a de lipsa la continintia! Si pre langa acestea deca nu este ingreunatu prea tare cu familia, i remane cá

veduvu mai multu tempu de a se ocupá cu lucruri de acele, cari i departa cugetele cele lucurose. In urma ce atinge crescerea copiiloru, ace'a in adeveru este grea pentru unu veduvu. Greutatea acést'a inse nu se usioréza de locu prin una a dou'a casatoria, cãce mama buna la copii totu nu va mai capetá. Afora de ace'a in veduvia au ocasiunea cea mai buna de a inaintá in cultura si a se aventá pana la gradulu de eroi ai chiamarei preotiesci, cãce Domnedieu deca iá omului cu una mana, atunci da de comunu cu alt'a indoitu, si cãte odata indiecitu si insutitu.

A dou'a, deca baseric'a ar' primí motivulu celoru ce combatu oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru, atunci prin acést'a ar redicá carnalismulu la valoarea si la rangulu de datatoriu de directiva in tote dispusetiunile ei, carnalismulu acel'a, pre care baseric'a are prim'a chiamare, cá se-lu combata, si inca a-lu redicá la unu atare rangu chiaru astádi, candu desastrele cauzate de elu storcu lacrimi din ochii toturoru binesimftitoriloru, si candu si fora de ace'a in societatea omenésca a ocupatu de totu prea multu terenu. Prin asia ceva baseric'a s'ar' negá pre sine insasi si din sferele ei cele inalte s'ar' scobori in cloacele cele pamentesci. Asia ceva inse baseric'a condusa de Spiritulu santu nu va face nice odata. Considere toti aperatorii casatoriei a dou'a a preotiloru dispusetiunea acést'a a basericeii nu dupa principiile carnalismului si ale sensualismului, din care a peritu totu ce e nobilu, totu ce e sublimu sf totu ce e idealu, ci o considere in principiile si in scopulu basericeii, si atunci nu o voru poté admirá destulu.

Credinti'a basericeii despre inviarea din morti.

Multe si mari suntu urmarile pedepsitorie ale peccatului celui de antáiu alu protoparintiloru nostri. Nice un'a inse dintre tote aceste nu causéza omului atát'a dorere nice nu-lu ranesce asia tare cá mortea. Ochi, cari nu au lacrimatu nice odata in tota viet'i'a, nu odata si deschidu isvorele loru atunci cându privescu desastrele, ce una singura morte le lasa in lume. Fiulu dorerei este mortea; fiulu dorerei, care ori si unde intra, amaresce viet'i'a omeniloru, asia câtu tristeti'a si amarulu cu nemic'a nu se potu asemená mai bine cá cu mortea. Si cum nu! Cându insusi Fiulu lui Domnedieu, care a scolatu pre altii din morti, cându s'a vediutu elu insusi in faci'a mortei, atunci a asudatu sudori de sange, si de trei ori a caditu cu faci'a la pamentu roganduse parintelui celui cerescu, cá deca este cu potintia, se tréca paharulu acel'a amaru dela elu, éra in minutulu celu din urma numai strigandu cu viersu mare si a datu sufletulu.

Deca acum atátu de dorerosu si atátu de trista este mortea, atunci nemicu e mai naturalu decâtu cá inviarea din morti se fia lucrulu celu mai placutu pentru moritoriu, si inca atátu de placutu, câtu si aducerea aminte de ea trebuie se impla sufletulu omului de bucuría. Din caus'a acést'a nice una serbatoria a basericeii nu este atátu de magnifica, nice atátu de plina de bucuria, precum este serbatori'a Inviarei Domnului, prin care cá prin una primitia inviarei ne-a asecuratu si pre noi despre inviarea nostra.

Mare este în adevăru bucuria credincioşiloru în dîu'a acéşti'a mare a Inviarei, cîndu si aducu aminte, cumcã cá si Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu voru avé si eli se invieze ore cîndu-va la dîu'a cea mai de pre urma. Cu cãtu inse trebue se fia mai mare bucuria unui credinciosu instruitu în misteriuu acest'a mare, care nu scie numai, cã va inviã, ci si cã cum va fi inviarea ace'a a lui, asia precum o propune sant'a nostra baserica. Prin acéşti'a credinţi'a lui în inviare devine multu mai firma, multu mai clara, multu mai luminata, éra sufletulu lui se edifica si prin una simpla cugetare asupr'a ei. Din caus'a acéşti'a credemu, cã nu ni se va luã în nume de reu; deca în cele urmatorie vomu espune pre scurtu credinţi'a basericeii despre inviare, care este un'a dintre invetiaturile cele mai frumose ale basericeii, asia cãtu însusi scrietoriulu acestoru sîruri i s'a intemplatu în conversare cu persone seau necredinciose seau indiferente, de prin nice una invetiatura de a basericeii nu a potutu misicã sufletulu loru spre credinţi'a, decãtu singuru numai prin invetiatur'a acéşti'a, din aintea careia dupa ce o au întielesu, au remasu uimiti si nu s'au potutu saturã de a admirã frumseti'a si filosofii'a cea mai pre susu de fire a religiunei crestine.

Cîndu este vorb'a de inviarea din morti, atunci prim'a întrebare este, cã ore ce este de a se întielege sub inviarea acéşti'a; ore este de a se întielege una inviare a corpului în starea ace'a, în care a fostu înmormentatu si în una lume fisica asia, precum este cea presenta? La acéşti'a respondemu, cumcã inviarea în sensulu basericescu nu este nice de cum de a se întielege asia. Una atare inviare a fostu inviarea lui Lazaru si a celoru lalti, pre cari i a inviatu Mantuitoriulu în tempulu petrecerei sale pre pamentu, pentru-cã se-si arete poterea sa divina. Inviarea din morti la dîu'a cea mai de pre urma va fi cu totulu altu-mintrule; corpulu omenescu va avé cã totulu alte califati, si lumea fisica, ce-lu încungiura va fi cu totulu straformata.

Santulu Joanu Evangelistulu dtce, cã atunci vomu fi asemenea lui Domnedieu. Asemenarea acéşti'a în prim'a linia se estinde numai la sufletu, pentru-cã numai cu sufletulu suntemu noi tipulu si asemenarea lui Domnedieu, éra nu si cu corpulu, cãcc Domnedieu este spiritulu si nu corpulu. Pana cîndu inse trupulu este în starea acéşti'a debilitata si deteriorata prin pecatulu stramosiescu, pana atunci si sufletulu în asemenarea lui cea naturala cu Domnedieu este împiedecatu; cu cãtu mai tare va fi sufletulu împiedecatu în asemenarea lui cea supranaturala cu Domnedieu, cum va fi dupa invierea mortiloru, deca trupulu va remané si atunci în starea ace'a, în carea este astãdi. Din caus'a acéşti'a dupa inviare si trupulu se va clarificã, seau orsi cumva se va spiritualisã, ce atãta va se dtca, cã va capetã calitãti, prin cari deosebirea si opusetiunea între elu si între spiritulu se va reduce la unu minimu, cã astu-feliu asemenarea cea preste fire a omului cu Domnedieu se pota fi perfecta.

Calitatile aceste ale trupului clarificatu dupa inviarea din morti suntu patru, si Santulu Apostolu Paulu le descrie forte frumosu în epistol'a catra Corinteni, cîndu dice: „*semenase intru stricatiune, scolãseva intru nestricatiune; semenase intru nemorire, scolãseva intru marire; semenase intru nepotintia, scolãseva intru potere; semenase trupu vietuitoriu, scolãseva trupu sufletescu*“. Din cuvintele aceste ale marelui Apostolu se vede, cã calitatile aceste suntu urmatoriele: 1) *impassibilitatea*, dupa care corpurile inviate nu voru mai poté fi supuse la nice una suferintia; nice morburi, nice doreri, nice alte necadiuri

in trupulu omenescu inviatu mai multu nu voru poté se mai esiste, căce aceste tote suntu numai urmari ale pecatului stramosiescu si prevestitorie ale morței; atunci inse mortea, inimiculu celu mai de pre urma va fi surpatu, si prin urmare nice prevestitorii ei nu voru mai poté se mai existe. Impassibilitatea acést'a a corpurilor clarificate dupa inviare o descrie Santulu Apostolu Paulu prin cuvintele: „*semanase intru stricatiune* (va se dica se immormentéza corpu omenescu stricatu multu prin pecatulu stramosiescu), *scolaseva intru nestricatiune*“. Calitatea acést'a a corpurilor clarificate prin inviare o vedemu si in trupulu Mantuitoriului nostru Isusu Christosu inviatu din morti, deora-ce dupa-ce a inviatu, desi ranele crucei si a batailoru eráu inca recente pre trupulu lui, totusi nice una dorere mai multu nu a mai semtitu. 2) *Splendoreea*, dupa care corpurile clarificate prin inviare voru avé una stralucire si una frumsetia orbitoria, pre carea ochii nostrii inca neclarificati nu ar' fi in stare se o suporte. Calitatea acést'a o descrie Santulu Apostolu Paulu prin cuvintele: „*semanase intru nemarire, scolaseva intru marire*“. Despre splendoreea acést'a a corpurilor inviate au voit Mantuitoriulu nostru se-si faca Apostolii sei celi mai iubiti una idea óre-care, cá se nu despezere, cându lu voru vedé restignitu pre cruce, si spre scopulu acest'a s'a schimbatu la facia in muntele Tavorului. Splendoreea cea mare a trupului lui inse atátu de tare i a orbitu pre Apostoli, câtu nice unulu nu a potutu se o suporte, ci toti au caditu cu faci'a la pamentu, si nu au potutu dice decâtu: „*Domne! bine este noue a fi aice*“. 3. *Agilitatea*, dupa care trupurile inviate si clarificate voru fi liberate de greutatea ace'a ce le léga asia tare de pamentu, câtu desi cugetulu omului pote sborá ori si unde, totusi corpu greoiu remane legatu de pamentu si nu pote insoei sufletulu in cugetarea lui. Trupulu clarificatu inse liberatu de sarcin'a acést'a va poté se fia totu de a un'a acoló, unde este si cugetulu. Afora de ace'a corpului clarificatu nimic'a pre lume nu i se va mai poté opune, ci cá si cugetulu va poté se strabata prin ori si ce. Calitatea acést'a o descrie Santulu Apostolu Paulu prin cuvintele: „*semanase intru nepotintia, scolaseva intru potere*“. Calitatea acést'a o vedemu si in trupulu Mantuitoriului nostru inviatu din morti, deora-ce a intratu fiendu usiele incuiate in cas'a unde eráu invetiaccii adunati, si in Emaus s'a facutu deodata nevedintu. 4. *Supranaturalitatea*, dupa care in trupurile inviate voru existe cu totulu alte legi diverse de cele de acunu, si inca legi de acele, prin cari si viet'i'a omului cea trupésca va fi asemene vietiei lui Domnedieu. Calitatea acést'a o descrie Santulu Apostolu Paulu prin cuvintele: „*semanase trupu vietuitoriu scolaseva trupu suftetescu*“ (Versiunea acést'a romana nu este esacta. Grecesce in locu de trupu suftetescu este: *σῶμα νοητικόν*, care dupa modulu de vorbire alu Santului Paulu insemnéza: *trupu supranaturalu*.) Calitatea acést'a a trupului inviatu inca o vedemu in Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu dupa inviarea din morti, deora-ce cu trupulu acest'a s'a inaltiatu la ceriu si a luat parte la viet'i'a divina.

Prin calitatile aceste patru omulu devine si cu trupulu, precátu este posibilu, asemenea lui Domnedieu. Prin impassibilitate devine asemene lui Domnedieu, care inca este impassibilu. Prin splendore devine asemene lui Domnedieu, care este *lumin'a cea neapropiata*; prin agilitate devine asemene lui Domnedieu, care este presente pretutindine, éra prin supranaturalitate devine asemene lui Domnedieu in tote cele lalte proprietati ale Lui.

Calitatile aceste inse le voru avé numai celi destinati pentru fericirea eterna, căce dice Santulu Apostolu Paulu: „*toti vomu invia, inse nu toti ne*

voru transformá“. Calitatile trupurilor celoru condamnatu voru fi chiaru contrarie acestor'a, anume mai passibile cá astádi, intunecate, greoie si cadiute sub natura.

Inse nice cele clarificate nu voru fi in una forma tote, ci dupa cum va fi meritulu, unele se voru clarificá in unu gradu mai mare, altele in unu gradu mai micu, dupa cum díce Santulu Apostolu Paulu: „*cá alt'a e marirea sorelui si alt'a e marirea lunei, si alt'a e marirea steldoru, cá sté de sté se osebesce prin marire, asia si inviarea mortiloru*“.

Inviarea in sa si clarificarea trupurilor nu ar' fi perfecta, deca lumea fisica, ce-lu incungiura pre omu, ar' remané si dupa inviarea din morti in starea ace'a, in care este astádi. Acést'a din cauza, cá atunci, candu pentru pecatulu stramosiescu corpulu omenescu s'a supusu stricatiunei si mortei, atunci deodata s'a supusu stricatiunei si lumea, căce Ddieu a dísu protoparintelui: „*blastematu va fi pamentulu sub manile tale*, era Santulu Paulu díce: „*noi scimú cá tota natur'a geme, si stricatiunei este supusa creatur'a fora voi'a ei*. Din caus'a acést'a deoda cá inviarea din morti va fi si straformarea si clarificarea lumei vediute si reducerea naturei fsice la starea, in care a fostu inainte de pecatulu stramosiescu. Ma este mai logica parerea, cumcá straformarea acést'a va fi inainte de inviare. Acést'a, pentrucá precum natur'a stricata pretinde cu imperiositate cá trupulu se mora si se se intorca in pamentu, din care este luatu, asia natur'a clarificata va pretinde cu ace'a imperiositate, cá pamentulu se de afora trupurile, ce le a primitu in sine, pana caudu a fostu sub blastemu, asia cátu inviarea trupurilor va fi una consecintia necesaria a clarificarei naturei, căce natur'a si pamentulu clarificatu nu va mai poté suferi in sinulu seu trupuri morte, precum natur'a stricata nu pote suferi cá trupurile se nu mora si se nu se reintorca in ea.

Cumcá si natur'a vediuta se va clarificá la dñu'a cea mai de pre urma, se vede din cuvintele Santului Apostolu Petru, care díce: „*Ceriu nou si pamentu nuo asteptamu noi dnpa promisiunea Domnului, in care locuesce dreptate*“, precum si din cuvintele Santului Apostolu Paulu, care díce: „*cá insasi natur'a se va liberá din servitute spre libertatea gloriei filoru lui Domnedieu*“, va se díca, lumea va deveni de asia, cátu nice una piedeca nu va fi in stare se mai puna omului in facerea binelui, si atunci omulu va fi deplinu liberu, cea ce ce numai atunci pote se fia, candu nemicu, nice spatiulu, nice tempulu, nice trupurile si lumea cu lucrurile ei nu-lu mai pote împiedácá in facerea binelui. Libertatea acést'a este libertatea cea mai inalta si o au numai santii in Paradisu, din care cauza se si numesce: *libertatea gloriei*. Candu inse santii la inviare se voru îmbracă éراسi in trupurile loru, atunci si natur'a vediuta va trebui se se clarifice, cátu se nu le mai pota pune nice una piedeca in facerea binelui, cá asia libertatea cea mai inalta, de carea se bucura eli, libertatea gloriei, se o pota avé deplina. Pentru ace'a díce Santulu Paulu, cá: „*insasi natur'a vediuta se va liberá din servitute* (va se díca se va clarificá) *spre libertatea gloriei filoru lui Domnedieu*“.

Prin inviarea si clarificarea trupurilor si a lumei vediute opulu rescumperarei ve fi indeplinitu, si urmarea cea din urma a pecatului stramosiescu va fi stersa, domni'a diabolulu intru tote surupata fora cá se mai aiba ver o potere asupr'a la nemicu, din care cauza díce Santulu Apostolu Paulu, cá atunci „*Domnedieu va fi Domnedieu a tote si intru tole*“, deora-ce totu ce a rapitu reutatea diabolului, totu va fi éراسi dupa voi'a lui Domnedieu, omulu intregu in sufletu si in trupu, si lumea intréga.

Una conferinția professorala.

A fostu una dorinția veche a tuturor celor ce se interesă de instrucțiunea media în școlile noastre, că se vedă pre profesorii gimnaziali dela pucinele noastre institute întruniti în una reuniune professorala, dela care pre dreptulu s'ar' poté multu bine așteptă pre terenulu invetiamentului. Spre realizarea dorinției acesteia în urm'a staruintei neobosite a Escellentiei Sale Prea Sântitului Metropolitu în dilele aceste s'a facutu primul si celu mai greu pasiu. Anume pre 8 Aprilu st. n. a. c. reprezentantii celor trei gimnasic din provinci'a metropolitană de Alb'a-Jul'i'a s'au întrunitu la Blasiu în una conferinția cu scopulu infientiarei reuniunei celei atât de multu dorite si spre a discută mai multe cestiuni referitorie la instrucțiunea media. Dela unulu fia-care gimnasiu au luat parte si directorii, anume dela celu din Blasiu Antonelli, dela celu din Beiusiu Mihutiu, era dela celu din Nasaudu Ciocanu. Tote trei corpurile professorali au fostu pre lângă ace'a reprezentate prin câte trei deputati că primele poteri didactice, anume celu din Blasiu prin profesorii: Germanu, Uilacanu Alesandru si Hosu; celu din Beiusiu prin profesorii Rosiu, Lesianu si Buteanu, era celu din Nasaudu prin profesorii Macsimu Popu, Dr. Tanco si Dr. Alexi. Comisariu ministerialu a fostu Ilustritatea Sa Directoriulu supremu Pál Sándor din Clusiu.⁶¹ Membrii conferinției au lucratu trei dile în continuu cu multa încordare, ce'a ce li face multa onore. S'au adusu mai multe decisiuni cu privire la uniformitatea în manualele de școlă precum si cu privire la prelucrărea unor manuale mai bune din punctu de vedere didacticu decâtu cum suntu multe din cele urmate pana acum, în care privinția în adeveru este multu de îndreptatu. S'a atinsu si cestiunea unității în ortografia, si s'a adusu relativu la ea unu concludu desi nu definitivu, inse destulu de bunu. Ortografi'a cea estravaganta etimologica lupta acum lupt'a Cartagenei în ainte de cadere, căce numai cu greu parasese terenulu ce l'a ocupatu tempu asia îndelungatu cu nu pucina dauna didactica. Or'a ei inse a batutu, si i servese totusi spre onore, că si în minutele din urma se mai lupta cu atât'a curagiu si abnegatiune. Voiesce se cada celu pucinu cu onore, cătu se pota dice: tout est perdu hors l'honneur, = totu e pierdutu, afora de onore. Pre lângă ace'a s'a mai lucratu si unu proiectu de statute pentru fietori'a reuniune. În 8 Aprilu st. n. Escellent'i'a Sa i a întrunitu pre toti membrii conferinției la prandiulu mesei sale. Totu în ace'a di Redactoriulu acestei foi a arangiatu în onorea loru una scurta soarea, era în 9 Aprilu Canoniculu Moldovanu i-a întrunitu pre toti membrii conferinției la oalta cu toti profesorii din Blasiu la una cina frumoasă. Multi ar' fi doritu că la una atare conferinția se participe tote gimnasiile, la cari limb'a propunerii este cea română. Si în adeveru că din punctu de vedere didacticu asia ceva ar' fi avutu nu pucine avantagiuri. Inse dupa ce legea nu cunosce de cătu institute confessionali de invetiamentu si nu si nationali, asia una reuniune pre una atare basa ar' fi astădi nerealisabila, din care cauza opiniunea comună a fostu, că se se faca celu pucinu atât'a, cătu se pote. Mai basata a fostu dorinția acelora, cari ar' fi voitu se vedă în conferinția acest'a reprezentate si cele trei preparandii din provinci'a metropolitană de Alb'a-Jul'i'a, anume cea din Blasiu, Gherl'a si Oradea mare. Acest'a pentrucă nu pucine manuale gimnaziali se folosescu că atari si la institutele preparandiali, cari tote trei numera pre lângă ace'a si barbati destui cu esperinție tare frumoșe pre terenulu instrucțiunei si alu educatiunei.

În 11 Aprilu st. n. Domii conferentieri au parasitu Blasiulu ducundu cu sine, precum credemu, unu suveniru placutu si una conscientia dulce, că au facutu primul pasiu spre realizarea unei vechi dorinții.

Editoriu si redactoriu responsabilu Dr. Alesandru V. Gram'a.

Tipografi'a Seminarului gr.-cat. în Blasiu.